

“ÜÇ DERSTE GERGEDANLAŞMA ” VE YABANCI DİL EĞİTİMİNDE TİYATRO*

*F. Nihal KUYUMCU***

ÖZET

Ulaşım ve iletişim teknolojilerinin bu kadar geliştiği, sınırların belirsizleştiği, sosyal, politik ve ekonomik ilişkilerin yoğunlaştığı, günümüz dünyasında, yabancı dil eğitimi ve öğretimi her zamankinden daha çok önem kazanmıştır.

Yabancı dil eğitiminde edebi metinler, konumuz bağlamında tiyatro metinleri çok zengin çalışma olanaklarıyla önemli bir eğitim, öğretim aracıdır. Dilin farklı bağlamlardaki yapılarını kavramada, dil becerilerini geliştirmede, duygu düşünce ve hayal dünyalarını zenginleştirmede önemli bir araçtır. Yabancı dili bilmek, dil öğelerinin anlamlarını, kullandıkları metin türü içindeki bağlamlarını öğrenmek, içselleştirmekle gerçekleşir. Tiyatro metinleri de edebi metinler olarak, metin inceleme ve sahneleme uygulamalarıyla dil öğretimine önemli katkılar sağlayabilir. Tiyatro insanı insanla anlatma sanatıdır. Öğrenci metin üzerinde çalışırken ve sahnelerken sözcükleri, tümceleri bağlamı içinde değerlendirerek, yaşamla örtüştürür, öğrenme, anlama ve anlatma becerilerini edinir.

Bu çalışmayı benzerlerinden ayıran özellik, İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu'nun önerdiği “öz tiyatro” yöntemlerini kullanarak bir oyunun yeniden yazılma sürecidir. Edebiyat dersinde de incelenen bu iki metin sahnelenme süreciyle çok yönlü olarak ele alınmış ve öğrenme yine çok yönlü olarak gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Öncelikle bu iki oyun metni öğrencilerle incelenmiş, kahramanları, dramatik kurgusu, dramatik çatışma noktaları yazarın hedeflediği alt metin ortaya konmuştur.

Bu bildiri de Eğitim Fakültesi, Fransız Dili Eğitimi bölümü öğrencileriyle Ionescu'nun “Ders” ve “Gergedanlar” oyunlarından yola çıkarak yapılan “Üç Derste Gergedanlaşma” adıyla oyunun yeniden yazılma ve sahneleme süreci yer alacaktır. Çalışmanın aşamaları gereğince değerlendirilerek anlatılacak, örneklere yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Ionesco, yabancı dil eğitimi, tiyatro

*Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Doç. Dr. İstanbul Üniversitesi, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Bölümü, Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı, El-mek: nihal.kuyumcu@yahoo.com

"BECOMING LIKE A RHINOCEROS IN THREE COURSES" AND THEATRE IN FOREIGN LANGUAGE EDUCATION

ABSTRACT

In today's world, communication and transportation Technologies have been highly developed; boundaries have become less clear and social, political, and economic relations are more intense. Thus, foreign language education and the teaching of foreign languages are more important than ever before.

Using literary texts in foreign language education can be a beneficial tool for understanding the different uses of language, to improve language skills, and to enrich ideas, feelings and imagination. Learning a foreign language occurs once some one gets to know and internalize the meaning and also the function of language's elements in literary texts. Play scripts, a type of literary text, can also significantly contribute to the teaching a foreign language through text analysis and performing methods. Theater is an art in which one person tells another person's story. While working on a script and performing a script, a student interprets words and phrases in the context, and gets their meaning in the real life. A student also learns how to learn, how to understand a story, and how to tell a story in a foreign language.

In the Faculty of Education, a study based on the two plays of Ionesco called "The Lesson" and "Rhinoceros" was completed with the students in the department of French Language Education. This paper shows the process of rewriting and staging the play named "Becoming like a Rhinoceros in Three Courses". In this paper, the phases of the study will be clarified and the examples will be given.

Key Words: Ionesco, foreign language education, theater

Giriş

Tiyatronun bir eğitim aracı olarak kullanılma fikri çok eski zamanlara kadar uzanır. Antik dönemde örneğin bir tragedyanın sahnelenmesi dini bir tören niteliği taşıyordu. Bu törenler aracılığıyla seyirciyi etkilemek, baskı altına almak temel amaçlardan biriydi. Seyircide katharsis denilen bir çeşit arınma hedeflenirdi. Tragedyada ideal olan gösterilir ve uyandırdığı acıma ve korku duygularıyla ruhu tutkularından arındırma yoluyla seyircinin eğitileceği düşünülürdü. Yine dünya tiyatro tarihine bakıldığında, Ortaçağda tiyatronun kilise tarafından bir eğitim hatta eğitimden de öte bir propaganda aracı olarak kullanıldığı görülür. Kiliseye ilgiyi çekmek için İncil'den alınan hikâyeler canlandırılmış, tiyatronun büyüünden de yararlanılarak halkın etki altına alınması hedeflenmiştir. Bu dönemde kilisenin önemli bulduğu kavramları yerleştirmesinde tiyatro etkin bir araç olarak kullanılmıştır.

"Tiyatroya okul ortamında düzenli ve sistemli yer veren ilk eğitim kurumu, Katolik kilisesinin önemli akımlarından biri olarak kurulan Cizvit okullarıdır. Dinde yapılan reform nedeniyle zayıfladığı düşünülen Katolik mezhebinin canlandırılması için tiyatronun büyüdü dünyasından yararlanılmıştır. Bu çerçevede içinde bu okullarda tiyatroya iki temel rol yüklendiğini görüyoruz: Propaganda ve eğitim." (Alpöge:2006:16) Diğer yandan "okul oyunları kurumsal bir yapıya bağlı olup temel amacı, eğitsel değerleri, edebi eserlerdeki geleneksel biçimlere göre

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/10 Fall 2013*

yönlendirmek, müdahale etmek ve var olan tüm eğitim ve kültür oyunlarını kullanarak değiştirmektir. Burada asıl amaç eğitime yönelik motivasyonu sağlamaktır. MÖ 5. Yüzyılda Yunanistan’daki felsefe okullarında bu tiyatro oyunlarının kullanılması bunun tipik örneğini oluşturur.” (Adıgüzel:2013:341)

Bizde ise okullarda tiyatro konusunda ilk hareketler I. Dünya savaşı yılları öncesine rastlar. Dönemin Milli Eğitim Bakanlığı (Maarif-i Umumiye Nezareti) tiyatronun bir ders olarak eğitim sistemi içinde yer alması için bazı girişimlerde bulunursa da savaş yılları ile gündemden düşer. Ancak yine aynı dönemlerde Kazım Karabekir’in ve İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu’nun bu alandaki çalışmaları dikkat çekicidir. (Özerten:1992:36)

İ.Hakkı Baltacıoğlu okullarda tiyatro çalışmalarına çok önem vermiş, tiyatronun kişisel gelişim üzerindeki etkilerini her fırsatta dile getirmiştir. 1915’te kaleme aldığı “Mektep Temsillerinin Usul-i Tedrisi” başlıklı yasa taslağının satırlarında alışılmış eğitim düzeninin köhneliğine, yetersizliğine ve verimsizliğine karşı çıkarak okuldaki tiyatroya klasik eğitimin sınırlarını zorlayan bir yer verir. “İçinde hareket ve etkinlik yerine sessizliğin ve intizamın hüküm sürdüğü bir yer olan dersane ile her türlü sınırlamadan sıyrılmış ve yalnızca bir amaç için çalışılan sahneden yaşama en yakın olanı elbette yine sahnedir.” Ona göre okuldaki tiyatrodaki bütün dikkat öğrencide yoğunlaşmalıdır. Çalışmaya önderlik eden kişi çok fazla ön plana çıkmadan, çocuklara ipuçları vererek onların devamını getirmelerine fırsat vermek, metnin sadece hareket noktasını oluşturmasını sağlamalıdır. Baltacıoğlu, tiyatro yapmak için sadece iki şeyin önemli olduğunu söyler: Seyirci ve oyuncu. Bunun dışında bulunan her şeyi reddeder. Metin, dekor, kostüm, perde, sahne, vb. her şeyin oyuncunun özgürlüğünü, yaratıcılığını kısıtladığını söyler. “Öz tiyatro “ olarak adlandırdığı tiyatrosunda oyuncunun ön plana çıkarılması, yine oyuncunun oyunun dramatik gerçeğini tam olarak kavramış olarak doğaçlama oynamasını önerir. Dramatik gerçeği üretecek olan oyuncudur. Oyuncu bu üretimi canlandırdığı oyun kişinin kişiliğine girip canlılığı, hareketi, dramatik anlamı üreterek yapar. Bu düşünceleri tepki çekse de bugün eğitimeiler, çeşitli tiyatro tekniklerinden yararlanan “yaratıcı drama” çalışmalarını örtüşüğünü kabul etmekte. Son kırk yıldır Batı ülkelerinde ortaya çıkan bu yöntemi Baltacıoğlu çok önceleri önermişti.

Tiyatro hayatın aynasıdır ve insanı insanla anlatma sanatıdır. Tiyatro metni sahnelendiği zaman, bir başka deyişle seyirci karşısına çıktığı zaman tamamlanır. Tiyatro, bütün sanat alanlarını içinde barındırır, müzik, resim (dekor-sahne tasarımı) kostüm, ışık, efekt gibi unsurlarıyla katılımcısına geniş bir sanat yelpazesinde, geniş bir çalışma alanı sunar. Tiyatro, söz ve eylemi aynı anda içinde barındırır, söz eylem birbirini destekler açıklar, tamamlar. Bir tiyatro metni üzerinde çalışırken satır aralarını okumak, oyundaki kahramanların hareketlerini hayal etmek, canlandırmak ve uygulamak, kısacası ölü satırları ete kemiğe büründürmek tiyatro metni ile kurulan iletişimle gerçekleşir.(Dilidüzgün, Kuyumcu:2013) Bu iletişim sırasında grup dili inceler, yazarın amaçlarını, metnin tiyatro tarihi içindeki yerini sorgular. Reji notlarını (eğer varsa) değerlendirir. Karakter ya da tiplerin özelliklerini, davranış biçimlerini, buldukları ortamları fiziksel özelliklerini repliklerden yola çıkarak keşfeder. Sözcüklerin kullanılma biçimlerini anlamaya çalışır. Örneğin mutlulukla mı, kaygıyla mı, sorarak mı yoksa sadece vurgu yaparak mı olduğunu bağlamı içinde değerlendirerek karar verir ve uygular.

Tiyatro çalışmaları katılımcılarına demokratik ortamlar sunar. Bir eğitim kurumu çatısı altında gerçekleştirilen tiyatro çalışmasında grup üyelerinin her biri grubu yönlendiren olabilirken aynı zamanda grubun önerilerine uyan da olabilir. Herkesin eşit söz hakkı vardır.

Tiyatro sahip olduğu tüm özellikleriyle genel olarak eğitim kurumlarında, konumuz bağlamında yabancı dil eğitiminde ve öğretiminde önemli bir eğitim ve öğretim aracıdır.

Sahneleme sürecinde katılımcının (öğrencinin) oyunsu süreçlerin de yardımıyla yaratılan yeni gerçeklik içinde özgürleşerek her türlü yanlış yapma korkusundan uzak, farklı bir boyutta dili

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/10 Fall 2013

taklit ederek kullanması dili pratik olarak kullanma fırsatı verir. Bu noktada Stanislavski'nin "sihirli eğer" formülünden söz edebiliriz. "Sihirli eğer" yaratılan yeni gerçeklik içinde oyuncunun büründüğü yeni insandır. Yeni rolü içinde artık kişi farklı bir boyuta geçmiştir, doğrularından, yanlışlarından o sorumlu değildir. Bu durumun başarılması bir yabancı dil dersi için çok önemli bir aşamadır. Böylelikle katılımcı yeni gerçeklik içinde dili, taklit ederek, duyduğu sözcükleri hareketlerle birleştirerek kullanır. (Moore:1996:53)

Yeni gerçeklik içinde yeni tip/karakter → rolün gerekleri/görev → görev gerilimi ve gerilim süreci → çözülme süreci → görevin amaca uygun /uygun olmayan biçimde çözülmesi

Yukardaki şemada olduğu gibi yaratılan yeni gerçeklik içinde karakter ya da tip yerine getirilmesi gereken bir görev üslenmiş ve bu görevin gerilimi, yerine getirilme süreci ve çözülme süreci ile süreç tamamlanmıştır. Bu süreçte katılımcı sadece rolün gerekliliklerine odaklanarak, dili hareket, jest ve mimik, ifade, ses, tonlama gibi değerlerle kullanmayı dener. Sözcükler tek başına çok şey ifade etmezler. Bu nedenle yabancı dil eğitiminde tiyatro metinlerinden yararlanılması, derslerde tiyatro tekniklerinden yararlanılması önemlidir.

"Örgün, yaygın ve uzaktan öğretim kurumlarındaki yabancı dil eğitimi ve öğretiminin amacı, Millî Eğitimin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak okul ve kurumların amaç ve seviyeleri de göz önünde bulundurularak eğitim ve öğretimi yapılan yabancı dilde, bireylerin; a) Dinleme-anlama, b) Okuma-anlama, c) Konuşma, ç) Yazma becerileri kazanmalarını, öğrendiği dille iletişim kurmalarını ve yabancı dil öğretimine karşı olumlu tutum geliştirmelerini sağlamaktır." Milli Eğitim Bakanlığının ortaya koyduğu bu hedefleri dikkate aldığımızda yabancı dil eğitiminde ve öğretiminde tiyatro metinlerinin kullanılmasının ve bir oyun sahnelemenin hedeflenen her bir amaca doğrudan hizmet ettiğini görüyoruz.

Ionesco ve Üç Derste Gergedanlaşma...

Bu çalışma Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı 2. Sınıf öğrencilerinden 15 kişilik bir grupla gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın amacı, öğrencilerin tiyatroyu kullanarak öğrendikleri hedef dili, akıcı bir biçimde kullanabilmeleri konusunda cesaretlendirmektir.

Öğrenciler, dili, gramer kurallarını çok iyi bilip, iyi bir sözcük dağarcığına sahip olsa da çeşitli nedenlerle konuşma konusunda sıkıntı yaşamaktalar. Milli Eğitim Bakanlığı mevzuatında yer alan "dinleme", "okuma", "yazma" ve "konuşma" hedefleri özellikle konuşma ile ilgili hedef çeşitli nedenlerle yetersiz kalmaktadır. Öğrenci neredeyse hedef dilde kendi sesini duymadan okuldan mezun olmaktadır.

Ionesco'nun Gergedanlaşma ve Ders adlı oyunları, çalışmanın hareket noktasını oluşturmuştur. Ionesco "iletişimsizlik" ve "soyutlama" gibi modern dünyanın trajik konularını oyunlarında işlemiştir. I.Dünya Savaşı yıllarına tanıklık etmesi onu etkilemiş, Absurd tiyatroyun önemli isimleri arasına yerleştirmiştir. Sürekli varlık-yokluk üzerine sorular soran yazara göre, bir tiyatro oyunu, ne bir kişinin yaşamını ne de tarihsel bir olayı anlatmalı. Doğumla ölüm arasına sıkışarak birçok saçmalık yaşayan ve rol yapmak zorunda kalan fizikötesi bir kesiti anlatmalıdır demektedir.(Acarlıoğlu:2003)

Bu oyunların seçilmesinin iki nedeni bulunmaktadır. Birincisi aynı dönemde öğrencilerin, Fransız Edebiyatı dersinde Ionesco'nun eserlerini incelemeleri, ikinci neden ise dil konusunda yazarın sergilediği yaklaşımdır. Dil bir iletişim aracıdır. Yazarın oyunlarında ise dil, aksine, herkesin kendi adasını oluşturduğu bir iletişimsizlik aracı bir başka deyişle iletişimsizliğin, yalnızlığın göstergesidir. Bu da öğrenciye daha özgür bir ortam sunmaktadır. Oyunlarında bulunan temel izleklerden biri bireyin yalnızlığı ve içinde bulunduğu dünyadan yalıtılmışlığıdır. İnsan bu

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/ 10 Fall 2013

yalıtılmışlık içinde debelenir durur. İnsanlar kendi davranışlarının farkında olmayan yarı robot gibidirler.

Gergedanlaşma, insanın içinde yaşadığı topluma, toplumdaki olaylara karşı yabancılaşması, duyarsızlaşması, sistem içinde sistemin bir parçası olarak yok olmasını anlatır. Kitle karşısında bireyin güçsüz hale getirilerek etkisizleştirilmesi, insanların çeşitli kurumlar aracılığıyla tek tip hale getirilmesi ve toplumsal doğrular olarak kabul edilen dogmatik düşünceler, bireyin kendisi olarak var olmasının önünde bir engel oluşturmaktadır. Oyun bize, toplum içinde bir kişinin farklılıklarıyla, kendisi olarak var olmak için ne kadar büyük mücadele vermesi, ne çok şeyle savaşması gerektiğini anlatır. Bu noktadan hareketle, kişiyi ele aldığımızda toplumun kişiye bakışı ile bireyin kendine bakışı arasında bir paralellik oluştuğunda söz konusu kişinin sadece toplumda “biri” olarak var olduğunu, aslında kendisi olarak, bir birey olarak var olamayacağını gösteriyor. İnsanoğlunun sahip olduğu zaafılar, onları kitle insanı olmaya ittiğini, dolayısıyla toplumda birey olarak var olamadıkları gibi bireysel olarak da topluma bağımlı oldukları sonucunu ortaya koyuyor. Günümüz dünyasında kitle insanı, içinde bulunduğu durumun farkında olup da kurtulmaya çalışan mıdır yoksa bir ideolojiye körü körüne bağlı olan ve onun iyi olduğunu düşünen midir? Oyun bize bu soruları soruyor. (Acarlıoğlu:2003)

İkinci oyun *Ders*'i Ionesco, kızının aritmetik kitabından esinlenerek yazmıştır. Ancak bu oyunda dilbilim, çeviribilim ile ilgili konular da bulunmaktadır. Oyun sıradan bir özel ders üzerine kurgulanmıştır. Üç kişilik bir oyundur. Hizmetçi, öğretmen ve öğrenciden oluşmaktadır. Oyunda diğer oyunlarının aksine bir düzenli akış mevcuttur. Yani oyunun başı sonu bellidir. Oyunun başında ve sonunda öğrenci ve öğretmenin sergiledikleri durum tamamen farklıdır. Başlangıçta öğretmen çekingen, ürkek, kişiliğini yitirmiş bir nezakete varan bir tavır sergilerken öğrenci, canlı, neşeli hayat doludur. Oyunun devamında öğretmen giderek bir canavara dönüşecek, öğrenci ise başlangıçtaki hayat dolu neşeli tavrını kaybedecektir. Öğrenci neşesini kaybettikçe, sesi azalır, ürkekleştikçe öğretmenin tavrı sertleşecek vahşileşecektir. Öğretmenin mantıksız soruları ya da kendi mantığı içinde kabul edilebilir sorularının her biri kız öğrenciyi giderek asık suratlı mutsuz bir insana dönüştürecektir. Sonunda sahnede net olarak görmesek de genç kız öncekilerin akıbetine uğrayarak yok edilir. Ionesco bu oyununda eğitim sistemine bir eleştiri getirmekle birlikte aslında tüm eleştirisi toplumsal kurumlardır.

Kısaca özetlediğimiz bu iki oyundaki ana izlek ele alınarak oyunun çatısı oluşturulmuştur. *Ders* oyununda yer alan öğretmen öğrenci ilişkileri ile *Gergedanlar* oyunundaki insanların giderek tek tipleşmesi oyunun temel noktasını oluşturmaktadır. Oyunda öğrenciler son derece neşeli, canlı yaşam dolu iken, öğretmenin sadece müfredat öyle istiyor diyerek öğrencilere şiddet uygulaması ve giderek öğrencilerin mutsuzluğu, tek tipleşmesi görsel malzemelerle desteklenerek sergilenmiştir. Oyunun ana izleğinde “Ders” belirleyici olmuştur. Orijinal metindeki bir öğrenci ve öğretmenden oluşan özel ders ortamı katılımcı/istekli öğrenci sayısı dikkate alınarak büyük bir sınıf ortamına dönüştürülmüştür. Oyun bahçede (fuayede) çocuk oyunları ile başlayıp, zilin çalmasıyla sınıfta devam eder. Nazik, birilerini rahatsız etmekten korkan, bir tavırla öğretmen sınıfa girer ve ders başlar. Çocuklar rengarenk giysileri içinde neşeli, kıpır, kıpır, yerinde duramayan bir tavır içindedirler. Öğretmenin sorduğu sorular heyecanla yanıtlanır. Ancak verilen cevaplar öğretmenin istediği formatta değildir. Bu durum yavaş yavaş öğretmeni kızdırmaya başlar. Giderek tansiyon yükselir. Bir yandan öğrencilerin neşesi, heyecanı kaybolur ve bu duruma paralel olarak renkli giysiler yerini kocaman yakalı siyah tek tip önlüklere bırakır. Öğretmenin tavrı sertleşir ve adeta bir canavara dönüşür. Artık sahnede askeri birlik disiplini içinde öğretmenin anlattıklarını hipnotize olmuş gibi bilinçsizce tekrarlayan siyah önlüklere, kocaman beyaz yakaları ve mutsuz ifadeleriyle bir öğrenci yığını vardır sahnede... Öğretmen ise bir iki tanım ezberletmiş olmanın mutluluğu ile bu öğrenci grubunun ardından bakmaktadır. Öğrenciler sadece verilenleri ezberleyen, üstünde düşünmeyen bir gruba dönüşmüştür. Öyle ki $3+2=5$ i öğrenirler, ama $2+3=5$ in cevabını henüz

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/10 Fall 2013

öğretmediniz diyerek yanıtlayamazlar. Oyunun eleştirisi eğitimdeki şiddet boyutuna ve ezberci eğitimidir.

Yöntem

1.Aşama:Öncelikle çalışmada kullanılacak İnesco'nunoyunları okundu, incelendi. Yapılan masa başı çalışmasında, oyunun yazıldığı dönem, tarihsel arka plan, yazara bu oyunu yazdıran koşullar konuşuldu. Her iki oyundaki temel düşünceler, belirlendi. İçinde yaşadığımız koşullarla, kendi yaşamımızda ve toplumdaki kurumlarla, benzerlikler koşutluklar kuruldu. Eğitim sistemi tartışıldı. Eğitim sisteminde var olan otoriter yaklaşımlar değerlendirildi.

2.Aşama:Oyun kaba hatlarıyla belirlendi. Bir genel akış oluşturuldu.

---Ders öncesi oyunlar, çocuk oyunları, tekerlemeler vb.

---Zil çalması ve sınıfa giriş ve öğretmen gelmeden önceki oyunlar,

---Öğretmenin girişi ve öğretmenin yapısı ile ilgili ilk bilgiler

---Sınıfın canlı neşeli hali ve gramer dersi: Öğretmen "Voila" kelimesinin gramatikal değerini sormaktadır. Öğrenciler bir anlam veremezler. Bildikleri, kullandıkları kelime için bir tanım öğrenmeleri gerektiği kabullenemezler bir süre anlamsız yanıtlarla durumu geçiştirmeye çalışırlar. "Bu kelimeyi tanıyoruz ve kullanıyoruz. O zaman neden bu tanıyı ezberlemek zorundayız derler. Öğretmen "çünkü müfredat böyle istiyor. Ezberlemek zorundasınız. "der. Bu süreçte giderek sesi yükselir. Sesini yükseltip kızdığı çocuklar siyah önlüklerini giyinip, yakalarını takarak durumu kabullendiklerini gösterirler.

---Ara verilir.– Bir grup bahçe oyunları oynamak için dışarı çıkarlar. Çıkarken sınıfta kalıp ders çalışmak isteyen arkadaşlarına da ısrar ederler ama onlar teneffüse çıkmayı reddederek ders çalışırlar. Diğerleri neşe içinde bahçe oyunları oynarlar.

---Bir sonraki ders (matematik dersi)

Matematik dersine geçiş sınıfın enerjisinde gözle görülür bir düşüş ve öğretmenin durumunda değişiklik vardır. Çocuklar pısrıklaştıkça öğretmen şiddet dozunu artırır. Öğretmen toplama işlemini anlatır. $3+2=5$, $4+1=5$, $1+4=5$ diyerek basit işlemleri tahtaya yazar, öğrenciler de tekrarlayarak ezberlerler. Sonra öğretmen "peki $2+3=$ kaç eder diye sorar. Öğrenciler bilemezler. Sonunda bir öğrenci henüz söylemediniz, öğrenmedik der. Sınıftaki bir kısım öğrenci daha siyah önlükleri giyer ve yakalarını takarlar. Sınıf giderek kararır.

---Ara verilir. Kalan renkli giysilerini henüz çıkarmamış olan son öğrenci grubu neşeyle dışarı çıkarlar. Oyunlar oynarlar. Siyah önlüklerini giymiş olan öğrenciler teneffüse çıkmak yerine sınıfta kalıp ders çalışmayı tercih ederler. Mutsuz, yarı ölgün yerlerinden bile kalkmak istemezler.

--- Üçüncü ders fen Bilgisi dersidir. Bu derste öğretmen mevsimleri öğretmek ister. Öğretmen çıldırmış vaziyettir. Çocuklar ise büyük bir çöküntü içindedirler. Hiç kıpırdamadan asker gibi oturmaktalar. Sınıfın tamamı önlüklerini giyinmiş, yakalarını takmış, hiç kıpırdamadan yerlerinde oturmaktadırlar. Öğretmen bugün neler öğrendik diyerek tekrar eder ve öğrenciler de peşinden yarı hipnotize olmuş gibi bir tavırla tekrar ederler. Zil çalar, öğretmen tam bir canavara dönüşmüş, muzaffer bir tavırla öğrencilerin arkasından bakarken öğrenciler asker gibi tek sıra halinde ve hepsi siyah önlükler kocaman yakalarıyla ve yüzlerinde mutsuz, ifadesiz maskeleriyle uyurgezer gibi öğrendiklerini ezberlemiş olarak sahneyi terk ederler.

Oyunun başlangıç gelişme ve sonuç bölümleri netleştirildi. Yani öğretmen başlangıçta gayet nazik, hatta utangaç ve çekingen olması gerektiğinin altı çizildi. Dersin sonuna doğru sesi biraz yükselmelidir. İkinci derste öğretmenin tavrı biraz daha sertleşmelidir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/ 10 Fall 2013

Üçüncü derste ise öğretmen tam bir canavara dönüşmelidir. Bu durumla ters orantılı olarak öğrenciler ise canlı neşeli hallerini kaybetmelidirler.

Oyunda belirlenen bu akış kısa doğaçlamalarla önce Türkçe canlandırıldı. Daha sonra Türkçe metin oluşturuldu. Tekerlemelere ve oynanacak çocuk oyunlarına karar verildi. Oyunların sıraları, belirlendi.

3. Aşama: Türkçe metin Fransızcaya çevrildi. Okul bahçesinde oynanan çocuk oyunları araştırıldı. Yine Fransızca tekerlemeler bulundu ve çocuk oyunlarına eklendi.

Oyun provaları doğaçlama olarak Fransızca oynanmaya başladı. Tekerlemeler önce kulaktan dolma olarak tekrarlarla, daha sonra yazılı olarak ezber çalışmaları yapıldı. Müzik, kostüm, maske tasarımlarıyla oyun tamamlandı.

Sonuç

Bu çalışma sürecinde iki noktaya özellikle dikkat edildi. İlki öğrencilerin oyunun ortaya çıkma sürecini doğaçlamalarla gerçekleştirmiş olmaları, ikincisi ise öğrencilerin rollerinin gerektirdiği replikleri yazmadan sözlü olarak dile getirmeleri, provalar sırasında küçük uyarılarla düzeltmelerin yapılması ve en son aşamada yazılı metnin oluşturulmasıdır. Bunun nedeni öğrenci oyun dilini kendi doğallığı içinde hâkim olduğu kadarıyla kullanmaya çalışması ve öğrenmenin uygulama ile gerçekleşmesini sağlamaktır. Sözcüklerin hareketlere eşlik etmesiyle öğrenmenin çift taraflı gerçekleşmesi yani, sözcükler beyne, hareketler duylulara ulaşarak öğrenmenin kalıcı olması sağlanmıştır.

Diğer yandan repliklerin doğal akış içindeki hareketlere eşlik ederek ortaya çıkması sözcüklerin konuşma dili içinde sahip olduğu vurgu, tonlama ve yazılı metinde olmayıp sözlü iletişimde bulunan bazı seslerin kullanılması kendiliğinden gerçekleşmektedir.

Bir başka önemli nokta dil eğitiminde tiyatrodan yararlanırken özellikle hedef dil ile ilgili tiyatro metinlerinin incelenmesi, dilin gelişimine hizmet ettiği gibi kültürü tanımada, kendi kültürü ile ilgili bir karşılaştırma yapmada önemli bir araç olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak yabancı dil eğitiminde tiyatrodan yararlanmak dili kavramada, kullanmada, kültürü tanımada çok zengin olanaklar sunmaktadır.

KAYNAKÇA

- ACARLIOĞLU, L (2003). *Saçmanın Tiyatrosu*, Mitoş Yayınevi, İstanbul
- ADIGÜZEL, Ö, (2013), “Eğitimde Yaratıcı Drama” Pegem Akademi yay.
- ALPÖGE, A, ÖĞÜT, Y. ve BALTACIOĞLU, (2006) A.Y, “İsmayil Hakkı Baltacıoğlu Tiyatro Nedir”, Mitoş Boyut, İstanbul
- DİLİDÜZGÜN Ş ve KUYUMCU, N. (2013). “Türkçe Derslerinde Tiyatro Metinlerinin İşlevselliği”, *Antalya ICONTE 2013- 4th International Conference on NewTrends in Education and Their Implications*, 25-27 Nisan 2013
- MEIRIEU, Philippe (2002). “le théâtréet l’école: Eléments pour une histoire, Reperes pour un avenir” *Le théâtre et l’école*, ANRAT. ActesSud, 2002
- MOORE, Sonia (1996). *Stanislavski Sistemi, Oyunculuk Eğitimi İçin Bir El Kitabı*, bgts yayınları, İstanbul
- ÖZERTEM, T., (1992), “Türkiye’de Çocuk Tiyatrosu”, Kültür Bakanlığı yay. Ankara

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/ 10 Fall 2013

SELÇUK, Z, (2000). *Gelişim ve Öğrenme*, Nobel yayın Dağıtım, Ankara

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/ 10 Fall 2013

